

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane celoletno . . 180 K
mesечно 15
za zased. ozemlje . 300
za inozemstvo . . 40c

Oglas za vsak mm višine
stolpca (53 mm) . 2 K
mal. oglasi do 30 mm
stolpca (53 mm) . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72

Upravišтво:

Sodna ulica št. 6
Telefon št. 36.

Račun kr. pošt. šek. urada
št. 11842

Ljubljana, 15. marca.

V Beogradu se je razbil zemljoradniški klub. S tem je zaključena interesantna faza v našem najnovejšem političnem življenju. V Srbiji, Bosni in Sloveniji so se pred volitvami pojavile pod precej demagogičnimi gesli stranke «čiste kmetijske» politike. Ideologi novega pokreta so skušali gibanju dati značaj agrarnega pokreta, naperjenega proti dozdevni brezbriznosti meščanskih strank napram jugoslovenskemu kmetu. To se ni povsem posrečilo. Zlasti demokratska stranka je z vso svojo dosedanjim preteklostjo in osobito kot nositeljica agrarno-reformnega programa dokazala, da se dobro zaveda velikega pomena zdovoljnega in zdravega kmetijskega stanu v Jugoslaviji in akoravno je odklonila demagogijo z razrednim odnosom stanovskim zastopstvu ter pogumno zastopala manj popularno geslo gospodarske in socialne solidarnosti stanov, je velik del jugoslovenskih kmetov v zdravem presojevanju položaja njej predvsem izkazal svoje zaupanje in demokraciji se smeje s svojimi skoraj 100 mandati z večjo pravico imenovati zastopnike jugoslovenskega kmeta, nego katerikoli druga stranka.

«Čisti agrarci» so pod raznimi imeni izvajali nad 30 mandatov. V konstituenti so ustanovili svoj zemljoradniški klub. Kmalu se je pokazalo, da med njimi ni programatične, še manj pa taktične jedrnatosti. Intelektualna avtoriteta posl. Avramoviča in Jovanoviča je sicer dolgo odvrčala izbruh formalne krize, ni je pa mogla preprečiti. Pri predložitvi zemljoradniškega ustavnega načrta je izbrala povrh izvestna neresnost v pogledih na naše državno vprašanje in zemljoradniški klub je mnogo izgubil na svojem ugledu. Nastop Radičevih odposlancev v zemljoradniškem klubu je potrdil domnevanje, da se skriva v klubu mnogo naivnosti, pokazalo se je pa tudi kmalu, da so preko posl. Komadiniča posegali v politiko Avramovičevih poljedelcev intrigantski prsti gospoda Protica. Kot najtreznejši element v klubu so se končno izkazali slovenski samostojni kmetje. Oni so v pravem trenutku znali povdariti one točke klubovega programa, ki postavljajo zemljoradnike, zlasti v vprašanju je dinstvene države v eno vrsto z unitaristično koalicijo ter so imeli tudi dovolj politične modrosti in moralnega poguma, da so postali vztrajni zagovorniki aktivnega in pozitivnega sodelovanja Zemljoradniškega kluba pri ustavotvornem delu. Medtem, ko so njihovi srbijanski tovariši iz bojazni, da se kot stranka s vstopom v vladu kompromitirajo in deloma zaradi osebnih nasprotstev glavnih voditeljev zlasti napram Nikoli Pašiću tiščali klub v ozadje in izmišljali vedno nove zapreke za vstop v vladu, so slovenski samostojni kmalu spoznali opasnost take taktike. Videli so, da je negativna politika Zemljoradniškega kluba vsak dan dvigala ceno muslimanom, glavnim nasprotnikom radikalne agrarne reforme, ter so že čutili, da se tudi Herikalci z vso vnamo skušajo okoristiti — na njihove stroške. Spoznali so pa tudi, da je patrijotična dolžnost vseh unitarističnih strank, da združijo svoje sile v svrhu čim skorajšnje dovršitve ustave in prevzema-jo za to veliko delo tudi odgovornost. V enem delu zemljoradniškega kluba ni bilo dovoljne resnosti za vse te velike probleme. Čim se je sedaj pojavil Radič zopet na obzorju ter v naštudirani prostodušnosti dal izjaviti, da vprašanje državne oblike zanj ni glavno, temveč da mu gre predvsem za «kmetijski socialni in gospodarski program», že so gospodje Komadiniči začeli spekulirati, ali bi se ne dalo zasukati krmilo kluba v

Razdor med zemljoradniki

NARODNI SOCIJALCI V AGRARNEM KLUBU IN VLADNI VEČINI?

BEograd, 15. marca. (Izv.) Danes dopoldne je prišlo do razpada zemljoradniškega kluba. Slovenski člani kluba so namreč naznanili svoj izstop in nameravajo baje z obema narodno-socialističnima slovenskima poslancema ustanoviti svoj klub. S tem pa proces v zemljoradniškem klubu še ni dovršen, ker so tudi nekateri člani iz Bosne in Srbije nezadovoljni z dosedanjim taktiko posl. Avramoviča. Ti nameravajo še počakati rezultat pogajanj z vladno in muslimani, na kar najbrže tudi oni izstopijo iz kluba. Neposreden vzrok za izstop slovenskih članov iz kluba je bila vest, da so se nekateri člani, med njimi tudi klubov tajnik, skušali pogajati z Radičem. Danes popoldne bodo slovenski člani klubovemu predsedstvu tudi pisмено naznanili vzroke izstopa. Izstopivši člani se bodo pridružili vladni večini in dobe najbrže portfelj za poljoprivredo. Kot njihov ministrski kandidat se imenuje posl. Pucelj.

Beograd, 15. marca. (Izv.) Pogajanja vlade z muslimani se bližajo svojemu uspešnemu zaključku. Klub je že imenoval svoja kandidata za vstop v vladu, in sicer Karamehmedoviča in Spaha, ki prevzameta portfelj za šume in rude ter zdravstvo. Dr. Spaho je do sedaj predstavljal v klubu strujo, ki je bila za sporazum z Narodnim klubom, Karamehmedovič pa strujo, ki je bila takoj za vstop stranke v vladu. Tako glede odkupnine za kmetijska selišča in glede begluka, osnova za sporazum že dognana.

Beograd, 15. marca. (Izv.) Pregovori z muslimani so končno zaključeni. — Beograd, 15. marca. (Izv.) Današnje sejo usilnega odbora je otvoril predsednik dr. Ninčič ob pol 10. uri in jo v svrhu nadaljevanja pogajanj med strankami glede socialnogospodarskega oddelka takoj zopet prekinil. Demokrati in radikalci so imeli nato skupno sejo, na kateri pa se še niso zedinili v tem vprašanju in se bodo posvetovanja nadaljevala jutri. Vršila se so tudi pogajanja z zemljoradniki in muslimani.

Beograd, 15. marca. (Izv.) Ob pol 12. uri dopoldne je bil predsednik narodne skupščine, dr. Ribar, pozvan k regentu, da mu poroča o vzrokih odlaganja narodne skupščine in nadaljnjem delovanju zbornice.

Fašistiovski zločin

Rim, 15. marca. (Izv.) V tunelu pri Pizzo Calabria so našli razmesarjeno človeško truplo brez glave, šele po daljšem iskanju so našli tudi glavo in ročica je mogla ugotoviti, da je žrtev vodja severno-italijanskih socialistov poslanec Piccoli. V začetku, da se je mislilo, da se je dogodila nesreča, da je poslanec padel iz vagona pod vlak, ki ga je razmesaril. Toda današnji «Avanti» javlja, da gre za nezalisan fašistiovski zločin. Ko se je peljal Piccoli iz Reggio Calabria v Neapelj, so ga v vagonu napadli štirje našemljenci, ki so ga ubili, mu odrezali glavo in potem truplo vrgli iz vlage v tunel. Ko se je v parlamentu zvedelo za zločin so socialisti zahtevali takoj, da se sestani parlamentarna komisija, ki naj preišče vso zadevo. Zbornica je imenovala komisijo, a plem v znak žalosti nad dogodkom prekinila sejo. V parlamentarnih, posebno socialističnih krogih vlada zaradi zločina veliko razburjenje.

Regenza

Montenegrina

SAN REMO, 15. marca. Črnogorski kraljevič Danilo je odstopil od prestola v prid Mihajla prvorojenega sinu pokojnega princa Mirka. Kraljica Milena je prevzela časno regenco. Naslovila je na črnogorsko ljudstvo proglas, v katerem izjavlja, da bo branila črnogorske pravice in naznani, da si je izbrala za svoje letovišče San Remo. Knez Mihajlo je 13 let star in se nahaja v nekem penzionatu na Angleškem.

smer, ki so jo pokazali bolgarski zemljoradniki. To je, kakor poročajo iz Beograda, prignalo krizo do izbruha. Slovenski samostojneži so se poslužili pooblastila, čanega jim na zadnjem strankinem zboru SKS in so naznanili Zemljoradniškemu klubu, da izstopajo. Storili so to ter laže, ker notranja nesoglasja dosedaj niso pripustila ustvariti jednote jugoslovenske zemljoradniške stranke ter so naši kmeti z Zemljoradniškim klubom tvorili do danes posebno skupino. Kriza pa grozi razjeti klub še bolj. Bosanski zemljoradniki, ki so dali Avramoviču in Jovanoviču mandat, gledajo z nezaupanjem, kam jih vodi klubova oficijalna politika. Ni izključeno, da pride tudi do njihovega zstopa in v tem do popolnega razpada kluba.

Razpust laškega parlamenta

Rim, 15. marca. (Izv.) V zbornici se je danes z vso gotovostjo trdilo, da je kralj že podpisal dekret o razpustu poslaniške zbornice. «Corriere della Sera» potrjuje to vest in dostavlja, da Giolittiju ne bo težko dobiti poroda, da razglasi kraljevski dekret. Trst, 15. marca. (Izv.) Civilni komisarijet objavlja, da bodo od 17. do 22. t. m. izložene javnemu vpogledu volilne liste za Trst. Reklamacijski rok je določen s 14 dnevi.

Rim, 15. marca. (Izv.) Glede volilnih okrožij v Julijski Benečiji do sedaj še ni sklenjenega ničesar definitivnega, obravnavala se dva predloga, namreč prvi z dvema volilnima okrožjima, in sicer Trst z Istro in otoki in Gorica, Gradiška in deli Kranjske; drugi predlog pa zahteva tri volilna okrožja, in sicer Trst z okolico, Istro z otoki in Gorica, Gradiška s Kranjsko. V zadnjem času se je pojavil tudi predlog, da naj se goriško volilno okrožje združi z Videmskim pod naslovom ilirsko-furlansko volilno okrožje.

Talaat paša umorjen

Berlin, 15. marca. (Izv.) Danes je na Charlottenstrasse ustrelil neki neznanec moža, ki se je sprehljal po ulici. Identiteta umorjenega se ni mogla takoj dognati; par slučajno navzočih Turkov pa je ugotovilo, da je umorjen bivši turški veliki vezir Talaat-paša. Morilec je armenski dijak Teillard, vzrok maščevanje za grozodejstva v Armeniji, katerih provzročitelj je bil poleg Enver paše Talaat paša. Množica je atentatorja hotela linčati.

Slovenski kmetje odkrito izjavljajo da so pripravljeni stopiti v vladu. Pričakovati je, da se bo to zgodilo v najkrajšem času. V tem slučaju bodo poslali samostojni pač tudi svojega zaupnika v ljubljansko deželno vladu.

Naša brzojavka omenja, da se bodele novi parlamentarni organizaciji slovenskih kmetov pridružila tudi oba naša narodna socialisti. To je vesela nota v resnih dogodkih. Patentirana zastopnika konzumentov v agrarnem klubu in zaprisežena opozicijska kot člana vladine pomožne skupine — to bi bil res dčen konec narodno-socialne politike. Priznamo pa, da bi nar.-soc. poslanca s takim korakom vsaj nekaj koristnega učinila: omogočila, da njihova glasova ne gresta povsem v izgubo.

Sovjeti zahtevajo odstop Trockega

Helsingfors, 15. marca. Kako razpoloženje vlada danes v Rusiji dokazuje dejstvo, da so pri volitvah v delavski svet v Petrogradu dobili boljševiški kandidati 5, a menjševiki čez 500 glasov. — Več vojaških svetov je poslalo vladi rezolucije, v katerih zahtevajo odstop Trockega in Butvarina. Na seji sovjetske vlade je baje Lenjin izrazil željo, da odstopi, a so ga z ozirom na sedanjim položaj pregovorili, da ostane še nadalje na vladi.

Reval, 15. marca. (Izv.) Ustaške čete polkovnika Antonova stoje pred Moskvu. Vlada je poklicala rdečo gardo, ki je stala na rumunski meji v Ukrajino, tjer se nemiri vedno bolj širijo. Kronštatska vlada je odklonila predlog Zinovijeva za premirje.

Terioki, 15. marca. (Izv.) Danes so prišli štirje Letje iz Kronštata in prinesli poročilo, da je razpoloženje v Kronštatu dobro. Posadka je sklenila, da bo nadaljuje. Trockijeve čete pri Oranienbaumu in Sestorjuku se stoje v glavnem iz Kitajcev in Baškov. Pri zadnjem napadu na Kronštad je bilo udeleženih 8000 do 10.000 mož, katerih 3000 pa je prebeglo k nasprotniku.

London, 15. marca. «Times» javlja iz Revala: Kronštatska posadka je dobila novo zavezniško pošiljatev živil. Trocki je stavil Finski ultimatum, v katerem prepoveduje finski vladi vsako zvezo s Kronštatom in protestira proti nameri generala Mannerheima, ki je pripravljen, pridružiti se upornikom. Dne 12. t. m. je mornariška vlada v Kronštatu prejela 60 boljševiških agitatorjev in jih dala postreliti. Kronštatski mornarji so zavzeli fort Oranienbaum, kjer so zajeli posadko od 800 mož, katere so vse pobili.

KOPENHAGEN, 15. marca. Iz Helsingforsa poročajo: V noči od 12. do 13. t. m. so na obali postavljene boljševiške baterije pričele streljati na Kronštad. Ob treh zjutraj so v Kronštatu odgovorili s topniškim ognjem. Boljševiki še dalje zbirajo svoje čete na jugu in jugozapadu od Petrogradu. Glavno mesto je obkolinjeno od dvojne kordona čet. Na drugi strani so antiboljševiški oddelki kapetana Orlova, ki operirajo v krimske gorovju, dne 5. marca napadli Jalto, kjer so ustrelili veliko število boljševikov.

Obnovitev pogajanj z Nemčijo?

DUNAJ, 15. marca. (Izv.) Neka ententina misija na Dunaju je dobila vest, da bo vrhovni svet obnovil pogajanja z Nemčijo. Začeti se imajo 5. aprila v Parizu.

Rim, 15. marca. (Izv.) Kakor poroča «Corriere d'Italia» meni grof Sforza, da bo dala Nemčija kmalu priliko zaveznikom za sklicanje nove konference. Nemci ne bodo vztrajali s svojo pasivno resistenco, ker bi si s takim čudnim ravnanjem rezali v lastno meso.

London, 15. marca. (Izv.) Newyork Herald, oficijelno glasilo republikanske stranke javlja, da bodo Združene države prevzele posredništvo med zavezniki in Nemčijo.

London, 15. marca. (Poslanska zbornica.) Državni kancler Chamberlain je predložil zakonski načrt glede pobiranja 50odstotne oddaje na cene nemškega blaga. Po njegovem mnenju

Rim, 15. marca. Listi javljajo iz Aten, da je položaj od dne do dne obupnejši, vsled zaprege zavezniškega kredita je kurz padel skoro za 50 odstotkov, a cene so poskočile za 100 do 150 odstotkov. Iz vseh mest prihajajo poročila o velikih demonstracijah. Narod je napadel trgovine in jih razdejal. Vlada je popolnoma brez moči, vojska je neorganizirana in brez vsake discipline. Na shodih se sprejemajo resolucije, v katerih se obtožuje vladu, da je zakrivila katastrofo grškega naroda, da je izdala Smirno in Trakijo.

ševiške baterije pričele streljati na Kronštad. Ob treh zjutraj so v Kronštatu odgovorili s topniškim ognjem. Boljševiki še dalje zbirajo svoje čete na jugu in jugozapadu od Petrogradu. Glavno mesto je obkolinjeno od dvojne kordona čet. Na drugi strani so antiboljševiški oddelki kapetana Orlova, ki operirajo v krimske gorovju, dne 5. marca napadli Jalto, kjer so ustrelili veliko število boljševikov.

V nedeljo zjutraj se je zopet pričel artiljerijski boj med Petrogradom in Kronštatom. Vojaški položaj je neizpremenjen. Za vesti, ki jih razširja sovjetska vlada, da se je položaj za boljševiške čete ugodno izpremenil, ni podlage. Danes dospeli boljševiški listi priobčujejo govor, ki ga je Ljenin imel na zadnjem boljševiškem kongresu v Moskvu. V tem govoru je Ljenin izjavil, da ovira gospodarski polom vladu, uveljavljati po svojih željah komunistična načela, in da se po vsej Rusiji pojavlja gibanje proti diktaturi boljševizma. Končno je izjavil, da je ruski vojak polagoma izgubil voljo do dela in da je postal bandit.

VARŠAVA, 15. marca. Iz Helsingforsa poročajo, da oblegajo uporniki Proskurov.

VARŠAVA, 15. marca. Po semkal dospelih poročilih so se mornarji laškega in pnjeskega brodograja priključili revoluciji, ustanovili svoj komite in zasedli Stiselsburg. Uporniki so zasedli Peterhof, ki tvori vhod v Petrograd. Priključila se jim je rdeča garnizija, broječa 8000 mož.

PARIZ, 15. marca. Po zadnjih vesteh razpolaga Kronštad z veliko množino municije. Posadka šteje 30 do 40.000 mož, katerih morala je vzorna. Mesto po obstreljevanju ni mnogo trpelo.

PARIZ, 15. marca. Kakor poroča «Temps» iz Kavkaza, se je tamkajšnja posadka uprla sovjetskemu režimu. Tudi kubanski in donski kozaki se gibljejo. Budjenji je sovjetski vladi naznanil, da svoje konjenice, ki obstoji po večini iz kozakov, ne more vreči proti upornikom.

pride Velika Britanija po tej poti v enem samem letu do vsote, ki bo enaka določenim letnim odplačilom, ki so bili predlagani v Parizu, od česar odpade na Anglijo 22 odstotkov. Lloyd George je načrt toplo priporočil, nakar ga je zbornica v drugem čitanju sprejela.

Pariz, 15. marca. (Havas) Reparatcijska komisija se je danes sestala, da pozove Nemčijo k izvedbi člena 235. versailleške mirovne pogodbe, po katerem ima pred 1. majem 1921. plačati 20 milijard mark v zlatu. Razen tega bo komisija podvela iste korake glede člena 233., ki določa, da se mora Nemčiji pred istim datumom naznaniti višina škode, ki jo ma po versailleški mirovni pogodbi povrniti. «Petit Parisien» pripominja, da bo ta škoda vsekar višja, kakor vsota, ki jo določa pariški dogovor.

Berlin, 15. marca. Nemška vlada je vložila na tajništvo zveze narodov protest proti sankcijam, ki so jih uveljavili zavezniki.

Varšava, 15. marca. (Brezžčno) Kakor poročajo časopisi, se mirovna pogodba, ki se bo sklenila v Rigi, izreči direktno zvezi narodov v registracijo.

Beograd, 15. marca. Centralna statistična uprava za ljudsko štetje bo v nekaterih dneh končala svoje delo. Ko bo zbran ves statistični material, se bo izdal poseben pregled o ljudskem štetju tudi za posamezne pokrajine.

Beograd, 15. marca. V Beograd je organ naše vlade pripeljal z Dunaja Tomo Hieblina, ki se je v Radičevem imenu pogajal s frankovskimi emigranti. Pravil je o lopovščinah teh ljudi, ki gredo samo za denarijem.

Se o notarijatu.

Na podlagi § 19. tisk. zak. Vas naproša podpisana notarska zbornica, da sprejmete z ozirom na članek: »Se o notarijatu«, priobčen v Vašem listu z dne 10. marca 1921., št. 59, v Vaš list in na tistem mestu, na katerem ste objavili ta članek in z istimi črkami, s katerimi je bil natisnjen, nastopi uradni popravek:

Ni res, da se notarska zbornica v Ljubljani ni zadržala popolnoma pasivno v vprašanju odstranitve nemških notarjev, res pa je, da ni bila zbornica vprašana za mnenje, ko so se odstranili nemški notarji in tudi tedaj ne, ko je bil zopet vpostavljen na svoje prejšnje mesto neki nemški notar.

Ni res, da je notarska zbornica preganjala povodom vprašanja odstranitve nemških notarjev, notarski naraščaj in dala zategadelj ukor njenemu bivšemu predsedniku; res pa je, da notarska zbornica ni nikdar preganjala notarskega naraščaja in,

da ni njenemu bivšemu predsedniku zategadelj dala ukora. Ni res, da se notarska zbornica ne ozira na eminentno narodno interese onkraj meje; pač pa je res, da notarska zbornica vedno pravilno in po zakonitih predpisih postopa v svojem poslovanju.

Ni res, da je notarska zbornica podelila substitucijsko mesto v Logatcu prisilcu proti načelom obrambnih društev in vsega naroda; res pa je, da je imenovalo notarskega namestnika v Logatcu edino pristojno oblastvo — deželno sodišče v Ljubljani.

Res je nadalje, da se glede notarskega mesta v Logatcu ni dalo ničesar ukreniti, dokler ni bil od nas zaseden.

Notarska zbornica v Ljubljani,
dne 12. marca 1921.

Hudovernik, zbornični predsednik.

Državnozbornske volitve na Primorskem.

Trst, 14. marca.

Čudno se pri nas razvijajo stvari. Kakor znano, je 14. januarja t. l. stopil v veljavo posebni zakon o političnih volitvah v »novih pokrajinah«, odobren s kraljevim odlokom od 18. novembra leta 1920. Po tem zakonu bi se morale sedaj izvršiti prvič volitve v italijanski državni zbor, in od dneva uveljavljanja zakona, t. j. od 14. januarja t. l. tečejo tudi vsi roki tekom katerih se morajo izvršiti vse priprave za volitve.

V zmislu zakona veljajo za izvrševanje volilne pravice naslednji splošni pogoji:

1.) Najkasneje dne 31. maja tistega leta, v katerem se sestavijo, oziroma revidirajo volilni imeniki, dovršeno 21. leto starosti;

2.) Najmanj enoletno bivanje v občini, kjer volilec namerava izvrševati volilno pravico. Ta rok se računa od časa, ko stopi v veljavo ta volilni zakon;

3.) Dotična oseba ne sme biti izključena od volilne pravice v zmislu določil volilnega zakona.

Osebe, ki so rojene znotraj novih mej italijanske kraljevine in so dohile domovinsko pravico v kaki občini anektiranega ozemlja pred 24. majem 1915. leta in sicer ne le na podlagi svoje službe, so se morale vpisati uradoma v volilne imenike, če že niso poslužile pravice opcije za tako drugo državo v zvezi 78. in 80. člena saintgermainске pogodbe.

Osebe, ki so rojene znotraj novih mej italijanske kraljevine, a niso pristojne v kako občino anektiranega ozemlja, so morale optirati za Italijo, ako so hotele dobiti volilno pravico. Ravno tako so tudi osebe, ki niso rojene znotraj novih mej italijanske kraljevine, a so si pridobile domovinsko pravico v kaki občini anektiranega ozemlja pred 24. majem 1915. leta, le potom opcije za Italijo moge

dobiti volilno pravico, a to le tedaj, če imajo svoje bivališče najmanj 20 let v novih mejah kraljevine Italije (od dneva, ko je stopil v veljavo volilni zakon), ali posedujejo kako nepremičnino, izvršujejo trgovino ali obrt ali rokodelstvo že najmanj deset let, ali pa če so toliko časa vpisane v kaki okrajni ali enakovredni bolniški blagajni v novih pokrajinah.

Zakon sam določa, da se morajo take opske prošnje vložiti »tekotom enega meseca po uveljavljanju zakona«.

A glej, že takoj tu, pri prvih in glavnih določbah se začnejo oblastvene kršitve zakona.

Dasi pravi zakon prav izrecno glede volilne starosti: »le quali hanno compiuto il 21o anno di età non più tardi del 31 maggio dell'anno in cui ha luogo la compilazione o revisione delle liste« (»ki so dovršile 21. leto starosti najpozneje 31. maja tistega leta, v katerem se vrši sestava ali revizija imenikov«), je vendar tržaški civilni komisariat določil s posebno okrožnico, poslano županstvu, da tu ne velja 31. dan maja leta 1921., v katerem se vrši sestava volilnih imenikov, za rok, po katerem se računa volilna starost, temveč 31. dan maja leta 1920. Tako je cel letnik 1921. oropan volilne pravice.

Ravnatoko je bilo z opskejskimi prošnjami. — Zakon določa izrecno, kakor že zgoraj rečeno, da se morajo opskejske prošnje vložiti »entro un mese dall'entrata in vigne del presente decreto« (»tekotom enega meseca po uveljavljanju tega odloka«). Zakonski načrt o novih volitvah je stopil v veljavo dne 14. januarja leta 1921. in bi moral torej trajati rok za opskejske prošnje do dne 14. februarja t. l. 1921.; ali z isto že omenjeno okrožnico je določil generalni civilni komisariat

rok za vlaganje opskejskih prošenj do 29. januarja leta 1921., torej samo 14-dnevni rok. Poleg tega pa je bila ta okrožnica, ki je sicer datirana 15. januarja 1921., dostavljena županstvu morda tuptam par dni pred 29. januarjem, večinoma pa šele po 29. januarju, torej po poteku opskejskega roka.

Na ta način so skoraj vsi naši ljudje, ki bi bili morali dobiti volilno pravico na podlagi opcije izgubili volilno pravico, ker niso v pravem roku mogli vložiti dotičnih prošenj. V Trstu se je stvar pač res izvedla kak teden pred potekom roka in bi se bilo dalo še kaj napraviti, ali tu je zopet igrala veliko vlogo naša brezbriznost. Ker se zakon ni natančno proučil, se je dajalo napačna pojasnila o opskejskih prošnjah, češ, da se bo vpis takih volilnih upravičencev zahteval pozneje potem reklamacije. Sploh je treba pripomniti, da se glede vodstva našega političnega društva pojavlja nezadovoljstvo. Predsednik dr. Wilfan sam vkljub svojemu najresnejšemu nad vse zaslužnemu prizadevanju ne more vsemu kaj, mnogi, ki bi bili poklicani, pa se mudijo raje onkraj granic. Če kedaj, potem potrebuje naš narod sedaj, delavnih, poštenih in treznih voditeljev. Sicer ne bo dobro!

V zmislu zgoraj omenjene okrožnice so morali župani do dne 14. februarja sestaviti volilne imenike, do 19. februarja bi bili morali biti volilni imeniki predloženi okrajni politični oblasti, do 6. marca bi bila morala politična oblast vrniti županom overovljene imenike, 7. marca bi bili morali župani razpoložiti imenike na vpogled skozi 5 dni, torej do dne 12. t. m., in obenem razglasiti 14-dnevni rok za reklamacije, torej od 7. do 21. marca. Dne 25. marca morajo biti reklamacije s strani županov poslane politični oblasti, ki mora odločiti o njih do 20. marca. Dne 2. aprila zapade rok za prijave, ki jih je vložiti pri volilni komisiji, a ta razsodi o prizivih do dne 7. aprila.

Ali se je vse to zgodilo, ne ve danes še nihče. Od nikoder ni čuti, da bi bili volilni imeniki razpoloženi na vpogled in razglašeni reklamacijski rok. Niti v občinah, ki imajo nad pet tisoč prebivalcev in morajo na zahtevo izdati tiskane volilne imenike, kakor v Trstu, se še ne ve nič o razpoložljivosti imenikov, datiramo dne 21. t. m. že poteče reklamacijski rok v zmislu one okrožnice. Na vprašanje nikjer ne dobiš točnega odgovora in nikdo ne ve, kakšen je danes položaj v mestu in na deželi.

Resnica je, da volitve še niso razpisane, ker se zgori to s posebnim kraljevim odlokom, in res je tudi, da še niso niti določena volilna okrožja in število pripadajočih jim poslancev, nadalje je tudi res, da se v Rimu prav sedaj vrše pogajanja med strankami, da se izpremene tudi volilna okrožja v Italiji in je pričakovati v najkrajšem času razpusta parlamenta; ali vse to vendar ne bi smelo biti opravilna za našo brezbriznost, pač pa bi moralo le še podvojiti, potrojiti naše priprave za volit-

ve, in še tembolj, ker se z italijanske nacionalistične strani, posebno s strani fašistov, zagotavlja čisto javno, n. pr. v »Popolo d' Trieste«, da Jugoslovenci sploh ne smemo dobiti niti enega poslance, da se nam mora onemogočiti parlamentarno zastopstvo, da se sploh prepreči naša udeležba pri volitvah ali pa še celo volitve sploh.

Tako stoji torej stvari z našimi volitvami. Italijanski načrti so zelo prozorni — zato bi bilo z naše strani treba dvojne čuječnosti!

Politične beležke

† Izjava posl. dr. Vošnjaka. Iz Beograda poročajo dne 14. marca: Danes popoldne je bil pred sejo konstituantne sešestke zemljoradniškega kluba. V zasebnem pogovoru je izjavil dr. Vošnjak, da so vesti, ki se širijo o njem, češ, da misli kot poslanec oditi v inozemstvo ali se odcepniti od kluba in pristopiti v demokratski klub, vseskozi neresnične in tendenciozne. Ostal je v zemljoradniškem klubu, čeprav ima svoje posebne nazore, ker hoče, da se mora vladi pomagati pri izdelovanju ustave. Ker je konsekvencio zastopal to stališče, je glasoval v ustavnem odseku na korist vladi. Na podlagi te izjave dr. Vošnjaka predsednik ni hotel, da se stavi to vprašanje na dnevni red klubove seje in tako se o tem niti ni govorilo. Zemljoradniški klub v celoti stoji na stališču, da vlada nima prav, ko muslimanom toliko popušta. Če bi vlada še naprej tako popuščala, bi bilo po mišljenju kluba izključeno, da bi zemljoradniki vstopili v vlado.

† Spokornik Radić. Radićeva »Samouprava« javlja sklep Radića in njegove najbližje okolice, da je pripravljen njegov klub sodelovati v konstituantu. »Samouprava« ugotavlja, da je ta Radićeva izjava dokaz, kako je bila taktika vlade napram takim pojavom kot je Radićevstvo edino pravilna in na svojem mestu. Radić se je danes pred narodom popolnoma izigral, ost njegove politične borbe, ki je bila v prvi vrsti naperjena proti državnemu in narodnemu edinstvu, je danes skrhana. Ustavotvorna skupščina nadaljuje mirno svoje delo, in Radić prihaja kot spokornik ter prosi vstop v zgradbo, ki jo je hotel dvigniti v zrak. Nekdaj je stavil Radić svoje pogoje, danes prosi milosti nje, ki mu jo vlada mogoče tudi da, ako jo bo zaslužil. Drugo vprašanje pa je, kako bo Beograd, ki ga je Radić tolikrat in tako grobo žalil, sprejel Radića. Kaj bo

rekla naša vojska, ki jo je Radić nazval tolpo zločincev in ubijalcev. Ali bodo tudi ti vzeli na znanje Radićovo spokorniško pot? — Tudi drugi beograjski listi se bavijo obširno z Radićevimi izjavami in konstatirajo, da se je taktika vlade napram Radiću obnesla jako dobro, mogoče še bolj nego proti komunistom. S tem, da jim je vlada pustila proste roke, da jim je dala takorekoč v roke možnost, da izvedejo svoj načrt in svoje naklepe, niso se upali niti koraka naprej, ostale so samo besede, ki zvene še iz volilnega boja sem, ali nikjer niti enega realnega uspeha. Temu je dokaz to, da si danes Radić niti v svojih najmočnejših postojankah ne upa prirediti shoda, ker ve, da bi narod zahteval obračun in ga vprašal: »brate Stipa, kje je tvoja republika, mi še vedno plačujemo davke, mi še vedno služimo vojake, imamo še vedno šole.« Radić ne bi znal odgovoriti, zato raje sklicuje v Zagrebu konferenco glavnega odbora, ker tam ni pričakovati takih vprašanj. Radić sedaj išče načina, kako bi maskiral svoj politični krah.

† Abdikacija grškega kralja. Rimski listi poročajo, da se je kralj Konstantin po kratkem vladanju prepričal o nevdržnosti svojega položaja. Razmere na Grškem so danes obupne, vse blagajne so prazne, nezadovoljstvo raste na vseh koncih in krajih. Kralj Konstantin se je sicer upiral, ali na nasvet kraljice Sofije in ministra Streita, ki sta mu predložila, da njegovo vstrajanje na prestolu ogroža obstoj Grške in dinastije, se je vendarle odločil, da se odpove prestolu v korist prestolonasledniku. Kakor poročajo listi, se bo Konstantin odpovedal prestolu takoj po poroki svoje hčerke z rumunskim prestolonaslednikom.

† Obeseni sinfajnovci. Iz Dublina poročajo dne 14. marca: Danes dopoldne je bilo obesjenih šest sinfajnovcev, ki se bili obsojeni na smrt. Ob tej priliki se je zbralo v bližini zaporov približno 25.000 oseb. V znak žalosti je bilo vsako delo do 11. ure dopoldne ustavljeno.

† Italijansko - turški sporazum. Italijanska vlada javlja uradno, da se je v Londonu dosegel popoln sporazum med italijansko in turško vlado v ekonomskih vprašanjih. Turški delegati so pristali na plaširanje italijanskega kapitala v rudniških in železniških podjetjih na oni osnovi, ki je bila pred izbruhom hibijske vojne.

† Izredno zasedanje ameriškega senata. Iz Washingtona poročajo dne 14. marca: Senator Lodge je naznanil, da je kongres sklican za dne 11. aprila k izrednemu zasedanju.

Domače vesti.

Ljubljana, 15. marca.

* REGENT OBIŠČE DALMACIJO. Iz Splita prihaja brzajavno poročilo, da obišče prestolonaslednik regent Aleksander letošnji jesen Dalmacijo in da bo prisostvoval tudi slavnostni otvoritvi stalnega gledališča v Splitu.

* IMENOVANJE V ZDRAVSTVENI SLUŽBI. Minister narodnega zdravja je imenoval gospo dr. Vale-

rijo Strnad za okrožno zdravnico v Železnikih, dr. Viktorja Gregoriča, doslej okrožnega zdravnika v Ilirski Bistrici, za okrožnega zdravnika v Poljčanah, in dr. Karla Pečnika za provizorja okrožnega zdravnika v St. Jurju ob južni želez.

* IMENOVANJE. Pri poverjeništvu za kmetijstvo je imenovan g. Avgust

Prosveča.

— Pasijon po ev. Materžu. Sinoči pred pol šestu uro je množica v pravem pomenu besede oblegala frančiškansko cerkev. »Pasijon« je bil že nekaj dni razprodan, tako da so se morali mnogi zadovoljiti s tem, da so slišali glavno skušnjo v ponedeljek, ki je bila tudi razprodana. Pri glavni skušnji so se pokarali še nekateri nedostatki, ki so se včeraj dopoldne odpravili in tako se je izvajala sinoči prva polovica pasijona s splošnim priznanjem, ki je tembolj opravičeno, ker je bilo delo našudirano v razmeroma kratkem času, dočim sicer traja priprava za tako delo po več mesecev. Zasluga za to gre predvsem glavnemu dirigentu dr. Cerinu, ki se ni ustrašil truda, da je nam podal to veličastno Bachovo delo. Ker sta sodelovala še dva »dijaka« naša cerkvenega glasbenika p. Hugolin Sattner in Stanke Premrl, da so bile med solisti in v zboru zastopane naše najbolje pevake sile, in je bilo izvajanje Bachovega pasijona v sprehajalnih rokah, je bil uspeh jako lep. Poslušalstvo se je predalo preprosto vzneseni Bachovi glasbi, ki nas je povzdignila v svoje nebeske sfere strazujoča skrivnosti velike ljubezni in trpljenja in podajajoča v svetlih izrazih dogoda pozemskega sveta. Ostal je vsem prisotnim globok utis tega veličastnega dela.

— Koncert virtuozijske. V torek dne 22. t. m. nastopi v tukajšnjem opernem

gledališču mlada, a vendar že povsodi priznana violinska virtuozijska gna. A. Melija de Bartfeldova. Njeni koncerti, kateri je do sedaj proizvajala že po vseh večjih mestih, kakor v Pragi, Karlovih varih, Budjehicah, Zagrebu, Berlinu, Drždanih, Bruku itd., so bili tako od strani kritike kakor tudi od strani umetnosti ljubečega občinstva, kar najbolje sprejeti. Vsa kritika si je enoglasna v tem, da je njeno umevanje glasbe, kakor obvladanje instrumenta nekaj, kar je dano samo od narave blagoslovljenim umetnikom. — Vspored, s katerim se slavná virtuozijska predstavi ljubljanskemu občinstvu, je kar najzibranerji in nam imena skladateljev kakor Smetana, Dvorak, Grieg, Wieniawski, Sarasata itd., obetajo gotovo kar največji užitek. Natančni vsprejeto objavo pravčasno. Predprodaja vstopnic od četrta dne 17. t. m. dalje pri blagajni opernega gledališča ob navadnih opernih cenah.

— J. S. Bachov pasijon po ev. Materžu se ponovi na splošno željo, in sicer na praznik sv. Jožefa dne 19. t. m. ob treh popoldne. Konec pasijona bo točno ob četrt na šest, in je tako tudi občinstvu z dežele prilika dana pasijonu prisostvovati. Vstopnice naj se naroče v Dolenčevi trafikli v Prešernovi ulici.

— Draštvo sloš. fil. fak. priredi na univerzi v zbornici javno predavanje v četrtek dne 17. marca ob 8. uri zvečer. Predava g. vseslovesni docent dr. Fr. Veber: »Vera in znanost, II. del: »Bistvo naravnoslovnega in zgodovinskega spoznanja«.

— Dr. France Veber: Uvod v filozofijo, Pots in cilji, 3. in 4. zv. Založila Tiskovna zadruga, Ljubljana 1921., 352 str. Cena mehko vezani knjigi 72 K, po pošti 3 K več. — Glavni namen, ki ga zasleduje avtor s tem spisom, leži v točnem izkazu filozofije kot samostojne znanosti poleg drugih znanosti. Zato se ta »Uvod« od nešteto drugih tradicijskih in sodobnih spisov s istim naslovom bistveno razlikuje v tem, da ne razklada na dolgo in široko posameznih panog tradicijske filozofije, temveč da vede čitatelja neposredno v stvarne probleme same in ga s tem obenem uvaja v znanstveno filozofsko mišljenje sploh. Tekom razvijanja teh problemov oriso avtor poleg svojega lastnega stališča tudi tradicijska in sodobna druga pojmovanja dotičnih vprašanj, ako da pripada spisu poleg zgoraj znanstvene gotovo tudi splošno — naučna vrednost. Spisu je priložen obširen imenik in stvarni register ter navedena literatura. — Omenjeno še budi, da so v tem »Uvodu« zašeležena in podrobno razvita tudi ona javna predavanja, ki jih je imel avtor v preteklem zimskem tečaju na ljubljanski univerzi pod naslovom »Telo in duša«. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica 6.

— Autorsko pravo in kulturni davek na Čehoslovaškem. V ministrstvu pravde čehoslovaške republike je izdelalo načrt novega zakona o avtorskem pravu, kateri poleg ostalih važnih določb vsebuje tudi uvelbo kulturnega davka. Po preteku zaščitnega roka preidejo vsa dela

v last države, ki bo vse dohodke, izvirajoče iz tega prava izročevala posebnim kulturnim blagajni. Iz te se bo podpirala in pospeševala literatura in umetnost kakor tudi zaslužni umetniki in pisatelji.

— Ena univerza. Komisija, ki je imela nalogo izdelati enoten zakon za vse naše univerze je dovršila svoje delo. Projekt, ki ga je izdelala, izraža princip narodnega in državnega edinstva. Če postane ta projekt zakon, ne bomo imeli več tri, temveč samo en najvišji prosvetni zavod, kojih pet delov v Zagrebu, Ljubljani, Subotici, Skoplju in Beogradu bi bilo spojenih v eno celino. Ta je zamišljena tako, da bi obstojal rektorski svet, kojega člani bi bili rektori, prorektorji vseh treh univerz in ta svet bi bila vrhovna oblast univerzitetnega življenja v državi. Poedine fakultete bi imele svoje skupne fakultetne svete. Rednim profesorjem, izbranim v Ljubljani se priznava kvalifikacija za rednega profesorja v Zagrebu in v Beogradu in narobe. Na dala je predvideno enotno nameščenje dela in izpitov v vsakem pogledu. Vredno je poudariti, da je na sebah komisije za izodnačenje univerzitetnega zakona vladala soglasnost.

— »SPORT«. 11. številka te lepe ilustrirane revije prinaša sledečo vsebino: Zenski sport; Orientacija; Glavna skupščina LNP; Sport v Afriki in pregled sportnega gibanja. Prinaša tudi krasne slike iz zimsko-sportnih dni v Bohinju.

Sokolski vestnik.

sv ŽALNO SVEČANOST v spomin starosti Jugoslovanske sokolske zveze drju. Ivanu Oražu je priredil na dan pokopničkovega pogreba beograjski Sokol. Starosta Momir Korunović je v svojem govoru očital Oražina kot Sloveka, Sokola in Jugoslavana. Žalna svečanost je bila obiskana nad vse častno.

sv »SOKOL« V CRNOMILJU priredi dne 18. in 19. t. m. »Sokolsko akademijo«, ki bo za Crnomelj osobita novost. Glasba, petje in telovadba v lepi skupni celoti bo nudila poseben duševni užitek. V Crnomlju in celi okolici vlada za to akademijo veliko zanimanje. Čisti dobiček je namenjen za zgradbo prepotrebne nam sokolskega doma.

sv LJUBLJANSKI SOKOL naznanja svojemu članstvu, da se bodo savezne legitimacije in znaki izdajali pričenši v sredo dne 16. marca od 5. do 7. ure zvečer v odborovi sobi v Nar. domu. Po legitimacijo mora priti vsak osebno in mora prinesiti tudi sliko (format 6x9). Brez slik se legitimacij ne bodo izdajale. Obtem se poravnava lahko tudi članarino. Opozorja se pa, da imajo pravico do legitimacije le oni, ki so še tri mesece član oziroma članice društva.

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČ! — ALI STE ŽE ČLAN »JUGOSLOVENSKE MATICE«?

Jug za kulturno-stavbnega adjunkta v X. činovnem razredu.

*** REAKTIVIRAN PREDSEDNIK KASACIJSKEGA SODIŠČA.** Mihajlo Jovanović, predsednik kasacijskega sodišča v pokloju, je reaktiviran in postavljen zopet za predsednika kasacijskega sodišča v Beogradu.

*** IZSTOP IZ DRŽAVNE SLUŽBE.** Dr. Josip Muhih, referent četrtega razreda pri ministristvu za prehrano in obnovno dežel, je podal ostavko na državno službo.

*** OKRAJNO GLAVARSTVO V LOGATCU.** Deželna vlada je sklenila, da ostane še naprej sedež okrajnega glavarstva v Logatcu. Za ta sklep je bil najjačši razlog, da v Cerkljici, kjer je sedaj politična ekspoziura, ni primernih prostorov za uradno poslovanje in stanovanj uradnikov. V olajšanje uradovanja bo logaško okrajno glavarstvo prirejalo v Cerkljici in v Ložu stalne uradne dneve.

*** NOVA POLITIČNA EKSPOZITURA.** Deželna vlada je sklenila predlagati ministristvu za notranje zadeve, da se osnuje za rogaški sodni okraj v Rogaschi Slatini samostojno politično ekspoziuro.

*** OBČNI ZBOR KRAJEVNE ORGANIZACIJE JDS. v LASKEM** se je vršil 14. t. m. ob veliki udeležbi (bližje 100 članov) v pivnici. Predsednikom je izvoljen dr. Fr. Roš. Tajnik okrajne organizacije Spindler je poročal o političnem položaju zlasti z ozirom na predstoječe občinske volitve. Stranka nastopi na Laskem s svojo samostojno kandidato listo v trdni zavesti, da dobi večino. V okoljskih občinah bo podpirala narodne napredne stranke. Z zbora so bile poslani hrzlojavke ministrom dr. Kučkovcu, Draškoviću in Pribečeviću, katerim se izreka zaupnica in zahvala za njih odlični nastop za državne interese.

*** O ZATIRANJU KATOLIŠKE CERKVE V SLOVENIJI** so se pritoževali klerikanci na nedeljskem shodu. Z »zatiranjem« hočejo razburiti neuko ljudstvo. V ilustracijo, kako izgleda takšno zatiranje, nam poročajo iz kamniškega okraja: V našem okraju bo že kmalu več redovniških naselbin kot pa občin. Zlasti v zadnjem času se naseljujejo vedno novi redovi, ki kupujejo in za veljanske vsote spravljajo v svoje roke posestve za posestvom. Središče vsega menišтва je Kamnik, kjer je poleg frančiškanskega samostana tudi še naselbina usmiljenih sester, ki je svoj čas ubila kamniško letovišče s tem, da je po posredovanju dekana Lavrenčiča kupila edini hotel v mestu. Lansko leto so se naselili v Kamniku še usmiljeni bratje, katerim je preskrbel ljubljanski Poliak kamniško zdravilišče. Namesto da bi preko zdravilišča v roke kakih družbi, ki bi z velikimi investicijami in novimi stavbami oživila kamniško letovišče, je mrtva roka posegla tudi po tem posestvu in v njem najlepšo vilo izpremenila v samostan. V Mekinjah so se pred 15 leti naselile uršulinke, ter ustanovile za ljubljanske uršulinke letovišče. V Mengšu so usmiljenke pred kratkim kupile zopet veliko posestvo, a bližnje Groblje pri Domžalah so prešle v roke jezuitov. Iz tega se vidi, da mrtva roka preganja naše narodno gospodarstvo, ne pa da ne vem, kdo preganja katoliško cerkev.

*** NEUKO LJUDSTVO.** Pred kratkim je uradni zdravnik v kamniškem okraju cepil koze v občini, kjer so zelo razširjene kuge. Ko je hotel vcepiti zdravilni serum nekemu kmetu, je le-ta namesto odgovora na prijazni zdravnikov pozdrav pograbil za sekuro in jo zavil nad zdravnikom. Prisotni orožnik je preprečil nesrečo s tem, da je nastavlil podvignemu človeku samokres na prsi. Kmet je nato obisjal zdravnika in orožnika z najhujšimi psovkami. (V dotični občini je bilo pri zadnjih volitvah odano največ glasov klerikalnem in komunistom. Župan dotične občine je oblastem prikrival epidemijo!)

*** POSLANSKI POKLIC VENDOR** ni tako lahka stvar, kakor so si mnogi kandidati in nekateri izvoljeni predstavljali. Do tega prepričanja pridemo, ko čitamo interpelacije voditelja ene izmed najenergičnejših in za narodov blagor nad vse postrvovalnih strank, ki je (saj pred volitvami) čutila v sebi naravnost nadzemske moralne in duševne sile. Zal nam ne dostaja prostora, da bi natisnili interpelacijo v vsej njeni krasi in naši čitatelji se morajo zadovoljiti le s citatom iz njenega petita. Naslovljena je interpelacija (naravno) na ministra sabračaja. »Vprašam torej gospoda ministra sabračaja: 1. Ali je voljan izposlovati pri ministristvem svetu ex offo predlog, da ustavotvorna skupščina izvoli iz svoje srede 10 člensko komisijo, ki naj tekom 4 tednov preišče vzroke desolatnemu stanju naših železnic in predloži potem ustavotvorni skupščini tozadevne predloge v svrbo sanacije teh razmer?« To se pravi

v potu svojega obraza delati za ozdravljenje naših železnic! Kak prekljani demokrat bi morda v svoji malomarnosti in brezbriznosti kratkoma stal v skupščini predlog, da se priredi anketa. Seveda bi bil to le pesek v oči, kajti znano je, da demokratski tudi če kaj dobrega in korisnega storijo, nimajo pred očmi splošnega blaga. Zato so tudi pota, po katerih hodijo oni, že naprej sumljivi. Poiskati novih, to je ena glavnih nalog in — bodimo pravični — tudi težkoč »čisto pravil« zastopnikov ljudstva. Gori citirana interpelacija gospoda poslanca je ena izmed originalnih solucij za najnovejšo parlamentarno tehniko in je tudi politično silno ženjalna. Kajti, če bi gospod poslanec vložil predlog za anketo ali si sicer lomil glavo, kako sanirati »te razmere«, bi se mogel blamirati. S svojo sijajno interpelacijo pa se srečno odloži vso skrb na bedra vlade. Če se s e d a j i, ko je on izpregovoril tako modro besedo, naj vlada »ex offo« kaj napravi, ne bodo razmere izboljšale, so krivi seveda demokratski, če pa se v doglednem času uresniči eden ali drugi reorganizatoričnih načrtov v ministristvu sabračaja, kdo je to povzročil? Seveda poslanec Deržić! Tudi mi mislimo, da bo, kakor pričakuje poslanec Deržić, ustavotvorna skupščina o njegovih interpelacijah razpravljala in »eventualno skedpala«, da se pozove vlada, naj njo (ustavotvorno skupščino) pozove, da sestavi anketo...

*** ALI JE VOLITEV ZASTOPNIKOV UČITELJSTVA NA VIŠJEM ŠOLSKEM SVETU TAJNA?** Pišejo nam: Vodja ljudske šole na Viču g. Ivan Strukelj, ki je obenem kandidatu slomskarjev v zastopstvo učiteljstva na višjem šolskem svetu, je pri razdeljevanju glasovnic ukrenil vse potrebno, da bi po oddaji izpolnjenih glasovnic lahko nedvomno dognal, kdo izmed učiteljev in učiteljic je volil proti njemu. G. vodja misli, da so učitelji tako otroško naivni, da niso spoznali pomena in namena stroge razdelitve glasovnic. Te namreč niso opremljene z imeni, pač pa imajo nekake številke. Vodja si je natančno zabeležil številko in ime dotičnega, ki je dobil glasovnico s to in to številko. Z razburjenostjo, ki je bila vsem sumljiva, je sledil razdeljevanju glasovnic, da se je vršilo v istem redu, ki ga je sam določil. Če bi se bile glasovnice poljubno razdelile, bi naš vodja ne mogel dognati, kdo je volil proti njemu. Dasi se glasovnice oddajajo v zapelnjenih kuvertah, ni med viškimi učitelji in učiteljicami ni enega, ki bi ne sumil, da bo g. vodja zbrane kuverte odprl in se prepričal, kdo je njegov pristaš. Kako se po obstoječi šolski predpisi vodja lahko maščeje o priliki kvalifikacije nad svojimi političnimi nasprotniki, ve vsak učitelj, ki pozna elastičnost razveznost določb šolskega pravilnika. K temu pravilniku si je treba misliti samo še vodjo Strukelja z njegovo strankarsko zagrizenostjo in dosledno maščevalnostjo in vsakdo si lahko predstavlja, kako nevarnost preči svobodnim in tajnim volitvam. Vprašamo sedaj višji deželni šolski svet samo tole: Zakaj so glasovnice numerirane in kaj pomenijo številke na glasovnicah? V kako evidenco služijo in kako si predstavljajo gospodje tajno volitev, če je vsled številke možna kontrola nad volitvi? — G. vodji pa priporočamo, da naj kroti svojo maščevalnost in svojo strankarsko zagrizenost, ki jo daje pri vsaki priliki okusiti naprednim učiteljem. Učitelstvo nabira material in g. vodji se utegne zamajati stolček, na katerem misli, da tako trdno sedi. Ob enem mu povemo na uho, da je pretežna večina viškega učiteljstva za napredno listo. To mu naj bo v zavest, da s svojim zahrbtnim ravnanjem ne pridobiva, ampak odbija učitelstvo.

*** KAERTNER VOLKSELATT** je te dni priobčil dopis iz Pariza, ki je povzročil med koroškimi nemškutari veljansko razburjenje. Dopisnik naglašna namreč, da je Koroška južno Drave v veliki nevarnosti, ako že ne končno izgubljena. Med našimi ljudmi je imenovani dopis okrepil nado, da pride končno vendarle do zedinjenja z Jugoslavijo.

*** ITALJANI ZAPUŠČAJO DALMACIJO.** Iz Šibenika nam poročajo, da se italijanska mornarica pripravlja za odhod iz Dalmacije in da bo že tekom tega tedna končala evakuacijo. Mornarica zapusti Dalmacijo koncem tedna, vojska na kopnem pa dne 25. marca. Potem ostanejo v Dalmaciji le še karabinjeri do izročitve našim oblastem.

*** ITALJANSKI ODVETNIKI V SPLITU.** Iz Splita poročajo 14. marca: Včeraj so naši odvetočniki v Splitu vsi prisegli. Pet italijanskih odvetočnikov pa ni priseglo in so poslali pismo, v katerem izjavljajo, da jim je rapalska pogodba daje pravico opcije za eno leto. V istem pismu javljajo, da je italijanska vlada prote-

stirala v Beogradu zaradi iste stvari. Tudi komandant »Puglie« je v istem zmislu intervjuiral pri splitski pokrajinski vladi.

*** KUPCIJA KLERIKALCEV Z BARONOM TWIKLOM** v Mariboru glede nakupa njegovega gradu se je ponesočila. Baje se jim zdi cena previsoka, imajo pa tudi še druge pomisleke.

*** VLADIKI DOSITEJ V PRAČI.** Kakor se poroča iz Beograda, je niški vladika Dositej odpotoval v Prago, da se pogaja o fuziji srbsko-pravoslavne cerkve s češko narodno cerkvijo, ki šteje sedaj približno 180 tisoč vernikov.

*** POSTNI PROMET NA PROGI LJUBLJANA-RAKEK.** Na progi Ljubljana-Rakek se vrši poštni promet začasno ob spremstvu uslužbenca poštne urada Rakek. Vlak odhaja z Rakeka ob 14.14 ter prihaja v Ljubljano ob 16.05; iz Ljubljane odhaja ob 18.20 ter prihaja na Rakek ob 20.23. Z omenjenima vlakoma se v poštne zvezi uradi Ljubljani 1 in 2 ter Preserje, Borovnica, Spodnji Logatec ter Rakek. Cerknica ima z Ljubljano dnevno dve poštne zvezi: eno preko Velikih Lašč, drugo preko Rakeka.

*** PRAVILNIK ZA KOPALIŠČA.** Na zadnji seji ministristkega sveta je ministrist za narodno zdravje predložil načrt pravilnika za ureditev kopališč.

*** IZ PREVALJ** nam poročajo: Narodna Citalnica je priredila v nedeljo igri »Sivno masčevanje« in »Branjovčeva čitanka«, ki sta povzročili med številnim občinstvom mnogo smeha in zabave. Igralo se je v splešnem dobro, zlasti ženske moči.

*** PRVO POROTNO ZASEDANJE V CELJU** se je končalo 14. t. m. Zadnja razprava se je vršila proti dr. Bratkoviću, sollicitatorju Fr. Semliču in gostilničarju Fricu Karmčiču iz Slovenjgradca. Pričela je 13. t. m. in trajala tudi celo noč do 14. t. m. ob 8. uri jutraj. Obtoženi so bili raznih sleparij na škodo posestnika Fr. Pungerske iz Pameč. Zasllišanih je bilo nebroj prič, ki so pa, — kar je značilno — pri obravnavi povečini omilile svoje prvotne izjave in izpovedale za obtožene razbremenilno. Obtoženi so bili po skrobo 24urni razpravi oproščeni, in sicer dr. Bratkovič soglasno, ostala dva z večino glasov.

*** TRAGIČEN SLUČAJ PRED POGREBOM KRALJA NIKITE.** Iz Antibeza se pariškim listom poroča o tragičnem slučaju, ki se je pripetil pred pogrebom bivšega kralja Nikite. Ko je v salona vile Les Liserons ležal bivši kralj na mrtvaškem odru, njegovi hčeri princesa Ksenija in velika kneginja Nikolajevna pa kločali poleg njega, zasllišal se je iz sosedne sobe obupen krik. Princesi sta hiteli tja in našli sobarico Deval vso v plamenu. V sobi je bila eksplodirala svetilka s špiritom in goreča tekočina je obilila obloko nesrečnice. Princesa se je posrečilo pogasiti ogenj ter rešiti sobarico življenje.

*** DRAM. PODSEKCIJA »PREPORODA«** izreka tem potom vsem g. darovalcem, zlasti pa g. županu doktorju Tavčarju, za prispevke najiskrenejšo zahvalo. — Odbor.

*** FINGIRAN ROPARSKI NAPAD.** Pred kratkim smo prejeli in objavili poročilo, da je bil v gozdu tik Slovenske Bistrice nek krošnjar pri bellem dnevu napaden in oropan in da je bilzelen vsled prestanega strahu in vsled bolesti nad svojo izgubo, ker ga je napadalec, baje oropal za 30 tisoč kron. Kakor se nam sedaj iz Slov. Bistrice poroča, je bil omenjeni roparski napad fingiran. Na sejem dne 24. februaria je pač prišel krošnjar Alojzij Mastek iz Ljubljane v Slovensko Bistrico, kjer je na seju svoje blago kmalu razprodal. Potem pa je šel na orožniško postajo ter tankaj naznanil, da je bil oropan. Orožniki so o zadevi poizvedovali. Pojavili so se razni sumljivi momenti. Konstatiralo se je, da je imel Mastek 19.000 kron zašitih v spodnjih hlačah. Bil je izročen sodišču, kjer pa je začel simulirati blaznost, vsled česar je bil izročen opazovalnici deželne bolnice v Ljubljani. Zdi se, da je mladi krošnjar s fingiranim roparskim napadom le nameraval oslepiti onega, ki mu je blago zaupal. Poizvedbe se nadaljujejo.

*** POŽAR JE NASTAL PREDINOČNIM** v Derevdovi hiši na Emonske cesti, katerega so takoj pogasili in škoda je neznatna.

*** POSKUŠEN SAMOMOR.** Iz Maribora nam javljajo: V ponedeljek popoldne se je 32letna zasebnica Antonija Poskusil, stanujoča v Ciril Metodovi ulici 24, ustrelila v prsi. Kroglja je običala tik pod srcem. Nesrečno so takoj prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo. Vzrok poskušene samomora je baje odpoved stanovanja.

*** Opozorjamo na današnji oglas** domače trditke S. Potočnik. Ad 616

Gospodarstvo

Belokrajina.

Projekti zvez Ljubljane s Sošakom in s Splitom so dali v zadnjih tednih povod mnogim člankom v gospodarskih in političnih listih naše zemlje. Pri čitanju teh člankov se nam je zdelo, da se hrvaški gospodarski krogi veliko bolj zavzemajo za belokrajnsko traso, slovenski, pri katerih menda tudi še ne ni padla odločitev, pa se nagibajo na stran kočevske zveze. Eni in drugi so navedli dobre in slabe strani posameznih prog, vsi in z njimi beograjska vlada so edini v tem, da je neobhodno potrebna zgraditev vsaj ene izmed projektiranih tras.

V zvezi s to diskusijo naj rečemo par besedi o Belikrajini, ozemlju, obkroženem od Gorjancev in kočevsko-črnomojskih gor od severne in zapadne in od Kolpe od južne in vzhodne strani. Omejili se bomo na par zanimivih podatkov, ki nam jih je dal na razpolago g. F. Lovšin, nadučitelj na Vinici. V Belikrajini ne nahajamo niti na gospodarskem, niti na socialnem in kulturno-političnem polju med mestom in mestom, med vasjo in vasjo posebnih razlik. Vse belokrajnske občine veljajo že od nekdaj — lahko rečemo od Marije Terezije časa — kot najzdatnejša vrela rekrutacije ameriških izseljencev. Tako se je n. pr. iz viniške občine iselila pred vojno povprečno na leto ena desetina prebivalstva, od katerega se je pozneje vrnila polovica domov. V isti občini je bilo pri ljudskem štetju l. 1910. 200 duš manj kakor pred 19 leti. Ljudje so se iseljevali vsled obubožanja. S svojimi zasluzkom v Ameriki so skušali plačevati dolge, popravljati hiše in gospodarska poslopja. Navedeni vzrok iselitve potrjujejo izjavi kmetijskih posojilnic. Številke dokazujejo neugodni finančni položaj prebivalstva. Tako se je v zgornji omenjeni občini, ki meri okrog 6423 ha in ima okrog 3000 prebivalcev, nahajalo pred vojno v tamošnji posojilnici v letih 1910—1913 110.000 K vlog in 60.000 K dolga. Vložkov pri drugih zavodih se je cenilo na okroglo 300.000 K in dolga 200.000 K. Pri tem je nekaj trgovcev ostalo nevstetih. Koncem leta 1918. so iznašali vložki 251.157 K in 1600 K dolga. V isti občini je bilo žigosanega denarja približno 1.547.000 K. Če računamo, da je vrednost kroge padla po najnovejšem curiškem tečaju (1 cent.) na eno petindvajsetino vrednosti, je stanje vložkov po odbitih dolgovi vendar po svoji notranjosti kljub manjši od salda med vložki in dolgovi l. 1913. Na izvoz večjih množin poljedelskih pridelkov ni misliti, ker je zemlja premalo rodovitna, da bi omogočila nadprodukcijo. Kako se bo tobačna kultura obnesla, bo pokazala bližnja bodočnost. Zemlje ima kmet premalo. Obdeluje jo primitivno, brez strojev. Industrije je malo. V zadnjem času smo čuli o ustanovitvi žag v Ormožju, o rudu in premogokopih. Ena sama industrijska panoga nima takih naravnih predpogojev, da bi zaposlovala vse moči, ki so na razpolago. Industrijalno pa se Belokrajina mora razviti, sicer bo ostala tudi v naprej pokrajina izseljencev. Itadi tega bo treba buditi interes v prvi vrsti za združeno domačo industrijo. Izdelovanje igrač in okraskov (mesto norimberških v Ljubljani), velikonočnih pisnic, številnih artiklov iz tekstilne branke, ki so jih bližnji in daljni ljubitelji domače umetnosti že imeli priliko občudovati, lesna industrija, rudokopi in premogokopi, nekatera poljedelske industrije itd. bi prišle mogoče v poštev. Nočemo forsirati že v naprej nobene industrijske panoge, ker vemo, da je njena eksistenčna možnost odvisna od njene rentabilnosti. Vendar je treba poudariti, da se tudi Belokrajina, eden izmed siromašnih delov naše domovine, more ekonomsko razviti, samo če se poklicani faktorji ne boji obilnega truda, ki jih čaka pri vzgoji zmožnega naroda samega.

Po tem in takem ozemlju naj bi torej stekla nova proga, ako se vlada odloči za belokrajnsko zvezo Ljubljana—Split. Da bi pripomogla nova železnica v visoki mori zboljšanju položaja našega Belokrajca, je samoobsebi umevno.

== Kmetiskim posetnikom. Kakor lani, tako razpolaga tudi letos Državna posredovalnica za delo z večjim številom kmetijskih delavcev in poslov. Letos je tudi preskrbeljivo vse potrebno, da pridejo isti k nam v čim največjem številu. Vsi, ki bi potrebovali takih poljskih delavskih moči, naj se obrnejo ustno ali pisмено na eno izmed podružnic Državne posredovalnice za delo, ki so nahajajo v Ljubljani, Mariboru in Ptujju.

== Naselitev donskih kozakov v Makedoniji. Ideja naselitve donskih kozakov v Makedoniji je definitivno opuščena. Izkazalo se je namreč, da bi bili stroški preveliki.

== Pokrivanje železniških vozov. Železniška direkcija v Subotici je izdala odredbo, da se vagoni z žitom ne smejo več pokrivati z deskami, ampak s plahutami. V trgovskih krogih vlada radi tega veliko razburjenje, ker zaprtih vagonov ni dovolj, plahute pa so predrage.

== Člani finančnega sveta iz Hrvaške. V finančni svet so poklicani iz Hrvaške: dr. Vrhanič, predsednik Saveza novčanih zaroda, dr. Dušan Plavčič, predsednik

Jugoslovenske banke, in dr. Ferluga, predsednik Zemaljske banke v Zagrebu.

== Zadruga za gradnjo uradniških hiš. V Splitu se je ustanovila zadruga za gradnjo uradniških stanovanj. Zadruga šteje do sedaj že okoli 600 članov in prikaže izdatne podpore s strani vlade.

== Proračun trgovsko-obrtne zbornice. Potrebščine za prihodnje poslovno leto trgovsko-obrtne zbornice znašajo skupno 1.885.050 K, dohodki pa 1.812.352 K, deficit znaša torej 52.798 K. Trgovsko-obrtna zbornica bo pobirala 30 odst. doložbe od občne pridobnine, oziroma od pridobnine javnemu polaganju računov zaveznih podjetij. V slučajih zvišanih državnih davčnih postavk se odstotek doloži avtomatično zviša.

Borza 15. marca.

Zagreb, devize: Berlin 232 do 232,50, Milan 540 do 541, London 568 do 574, New York ček 144,50 do 145, Pariz 2020 do 2030, Praga 192 do 195, Svica 2425 do 2450, Dunaj 21 do 21,10, Budimpešta 35,25 do 35,75. Valute: dolar 141 do 141,50, avstrijske krome 21 do 22, levi 100, rublji 68 do 73, češke krome 189 do 182, franki 1000, napoleondori 488 do 494, marke 236 do 227, levi 195 do 197, souvereign 582 do 585, italijanske lire 531 do 535, turške zlate lire 540. Blagovna borza: Pšenica 75 kg 3 odst. defektna franko sremiska postaja 1010, oves franko vagon Virovitica 360 do 365, oves franko vagon Zagreb 390, koruza franko vagon Zagreb 460 do 465, franko Srem 405, sol nemška 550, bukovno ogije franko vagon Gorski kotar 15.000 do 17.000.

	denar	blago
Banka za Primorje	965	975
Hrvaška eskomptna banka	1370	1375
Jugoslovenska banka	555	560
Ljubljanska kreditna banka	909	915
Praščedion	9200	9250
Rečka pučka banka	442	445
Slovenska eskomptna banka	635	660
Eksploatacija dnya	1500	
Gutman	1400	
Slavonia	1170	1185
Srpska banka	740	745
Dubrovačko parobrodno dr.	6200	
Narodna banka	640	645
Trgovsko-obrtna banka	398	400
Jadranska banka	1810	
Narodna šumska industrija	710	715
Gorania	690	
Banka Brod na Savi	282	286

Dunaj, devize: Zagreb 485 do 489, Beograd 1930 do 1950, Berlin 1037 do 1103, Budimpešta 166 do 168, Bukarešta 927,50 do 937,50, London 2730 do 2750, Milan 2555 do 2575, New York 689 do 693, Pariz 4890 do 4870, Curih 11625 do 11675. — Valute: dolar 680 do 684, marke 1097 do 1103, fanti 2730 do 2740, franc. franki 4790 do 4830, dmarji 1905 do 1925, švic. franki 11587,50 do 11637,50, čehosk. krome 898 do 904, ogrske krome 16475 do 16675.

Avstr. kronska renta 9975
— majska renta 9975
Ogrska kronska renta 258—
V. avstrijsko vojno posojilo 7925
Turške srečke 4400—
Avstr. kred. zav. za trg. in ind. 1380—
Anglobanka 1522—
Bankverein 1275—
Länderbank 2890—
Avstro-Ogrska banka 5420—
Bosanska zemaljska banka 1750—
Živnostenska banka 3750—
Državne železnice 5960—
Lombard 3940—
Alpine-Montian 8380—
Praska železna industrija 14700—
Trboveljska premogokopna 5550—
Leykam, papirnica —
Krajska železna industrija 10800—
Zenica-Železo 9850—

Praga, devize: Berlin 12175 do 12325, Curih 130350 do 130650, Milan 29050 do 29150, Pariz 54050 do 54350, London 30050 do 30250, New York 76 do 77, Beograd 20850 do 21050, Dunaj 1070 do 1170, Varšava 860 do 960, Zagreb 5175 do 5275, Budimpešta 1812 do 1912. — Valute: dolar 75 do 76, dinarji 19950 do 20150, fanti 29850 do 30950, franc. franki 53750 do 54050, lire 27750 do 27950, švic. franki 129850 do 130150.

Curih, devize: Berlin 9325, New York 58950, London 224750, Pariz 4065, Milan 2165, Praga 770, Budimpešta 144, Zagreb 4—, Bukarešta 790, Varšava 070, Dunaj 140, avstrijske krome 9875.

Berlin, devize: Italija 12975 do 13225, Pariz 43755 do 43845, Svica 107140 do 107360, Dunaj 1448 do 1452, Praga 8195 do 8215, Budimpešta 1533 do 1537.

Vremensko poročilo.

Ljubljana 506 m nad morjem									
Dan	Čas opazovanja	Temperatura v sonu	Temperatura v senci	Temperatura na višini	Vetrovi	Nabo	Počasnost	Relativna vlažnost	Visočina oblakov
15. marc	7. ur 74,0 11. ur 74,0 15. ur 73,1	74,0 74,0 73,1	0,0 12,2 6,8		brez vetra	megla	jasno	90	—

Srednja večerajšnja temperatura 6,4, normalna 5,6
Vremenska napoved: lepo mirno vreme
Solnce vzhaja ob 6:13 zahaja ob 18:05

Konzorcij »Jutra«
Odgovorni urednik Vit. F. Heinec

Društvo jugoslovanskih dobrovoljcev nam javlja: Na okrožnico društva so prispevali gg. Franc Hainrihar, industrijec, Škofja Loka 400 kron, Rudolf Zihlerl, trgovec, Škofja Loka 50 kron, Anton Kalan, trgovec, Škofja Loka 40 kron, Franc Demšar, veleposesnik Česnje, 200 kron, Venceslav Paleček, trgovec, Gorenja vas, 60 K, Matija Iglič, gostilničar, Gorenja vas 60 K, Franc Telban, gostilničar, Savodenj 50 K, Franc Dolenc, trgovec, Kranj 90 K, Franc Majdič, trgovec, Kranj 50 K, Josip Mursa, veleposesnik, Krapnje 20 K, Bežjak, elektrarna, Spodnje Poljčane 150 K, Alojzij Roje, zlatar, Novo mesto 20 K, Alfonz Oblak, veletrgovec, Novo mesto, 10 kron, F. Košir, trgovec, Novo mesto 100 K, I. Westler, ravnatelj, Novo mesto 20 K, dr. Ivanetič, odvetnik, Novo mesto 20 K, Josip pl. Herberstein, Ptuj 60 K, Alojzij Brenčič, veletrgovec, Ptuj 40 K, Joze Lavrič, posestnik, Št. Vid pri Zatični 100 kron, tvrdka Freund, Maribor 5000 kron, dr. Rekar, lesni veletrgovec, Jesenice 100 K, Alojzij Demšar, Železniki 40 K, Joško Demšar, usnar, Česnje 40 K, Anton Rudež, graščak, Ribnica 300 K, Kozler, graščak, Ortnek 200 K, Anton Kajfež, veleindustrijec, Kočevje 100 K, tvrdka Pucelj, Ribnica 30 K, dr. Schifferer, Ribnica 50 K, Arko, restavratel, Ribnica 100 K, dr. Josip Ančič, lekarnar, Ribnica 50 K, tvrdka Ivan Jax, Ljubljana 50 K, Vinko Jan, lesotrzec, Gorje 50 K, Anton Muha, trgovec, Metlika 40 K, Anton Cvenk, Št. Peter 50 K, Franjo Cerar, tovarnar, Domžale 150 K, dr. Karol Karnob, lekarnar, Kamnik 30 K, I. Hafner, trgovec, Kamnik 50 K, Združene

(Dalje.)

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani

„JADRAN“
d. z o. z. 21 104—CO
Liubliana, Dunaška cesta št. 9
ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:
Pšenično moko prvovrsto banaško, koruzo, oves, pšenične otrobo,
pšenično moko za krmo, proseno kašo, jošpranj, sladkor beli suhi
kristal, češki v kockah, kavo, olje najfinjša namizno, riž, južno
sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske
zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski,
belo čistčen, bencin v zabojih, sveče, sol moreno in nemško
belo, testenine vseh vrst, kulinško kavo in praženo ječmenovo
kavo, kolcmaz jamčeno oljnat izdelek v zabojčkih in škaticah
vseh velikosti, milo pralno, kristaline sode, portland cement, čevlje
moške, deške in ženske, irpežno ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.